

**sau
do
nes**
op

núm. 17 -maig 2004

Consell Municipal de
la Dona de Sant Boi

28 de maig
Dia Internacional
d'Acció
per la
salut
de les
Dones

Centenari del naixement de la filòsofa María Zambrano

María Zambrano va ser una de les filòsofes més rellevants del nostre país. Aquest any es commemora el centenari del seu naixement amb diversos congressos, una exposició, una pel·lícula sobre la seva vida sota la direcció de José Luis García Sánchez i l'edició d'una antologia dels seus textos.

L'ambient en què va créixer María Zambrano era eminentment intel·lectual perquè tant el pare com la mare eren mestres i, a més, amics del poeta Antonio Machado. Això la va portar a estudiar Filosofia a Madrid a finals dels anys 20. Allà va ser deixeble de José Ortega y Gasset, i molt aviat professora de la Càtedra de Metafísica de la Universidad de Madrid.

Durant la Segona República, va conèixer escriptors com Luis Cernuda, Miguel Hernández, Jorge Guillén o Camilo José Cela. Va col·laborar amb les revistes culturals més importants de l'època: *la Revista de Occidente*, *Cruz y Raya*, *Hora de España*. Durant la Guerra Civil va participar en diverses comissions d'ajuda humanitària i cultural, i quan va acabar es va haver d'exiliar, primer a Mèxic, on va treballar com a professora de Filosofia a la Universidad de Morelia. Després a París i Roma, on viurà fins l'any 1964 i on es relacionarà amb intel·lectuals italians i espanyols a l'exili, com els poetes Rafael Alberti i Jorge Guillén. Finalment es trasllada a França i a Suïssa, fins que l'any 1984 torna a Espanya i viu a Madrid, fins la seva mort, al febrer de 1991.

Considerava que la filosofia no és només una qüestió de conceptes abstractes, sinó de símbols que han d'abordar els problemes essencials que afecten l'ésser humà. Proposa una explicació del concepte d'ésser a partir dels grans símbols tradicionals com el laberint, la caverna, la font, el cor, l'aurora, el despertar, el vel...

Va desenvolupar amb originalitat algunes de les idees de la filosofia d'Ortega y Gasset. Un dels seus temes fonamentals se centra en una forma especial de pensament que denomina "raó poètica", que analitza a *Claros del bosque* (1977), i que constitueix una forma de reflexió diferent a la rigidesa del racionalisme imperant a la Filosofia. A llibres com *Hacia un saber del alma* (1950) o *El hombre y lo divino* (1955), va assenyalar la rellevància del "saber de l'ànima", lligada a la seva reflexió sobre l'esperança i la necessitat d'allò diví a la vida humana. D'altres obres seves són *Filosofía y poesía*, *La agonía de Europa*, escrita durant la Segona Guerra Mundial, o *El sueño creador*. Però el reconeixement a la seva obra arribarà molt al final de la seva vida: l'any 1981 se li concedeix el Premi *Príncipe de Asturias* de Comunicació i Humanitats, i el 1988, el *Premi Cervantes* de Literatura.

Premi Delta: fer visible les aptituds creatives de les dones

Ácidos, de naranja y limón, d'Isabel Prescolí, ha estat la guanyadora de la II edició del Concurs de Novel·la per a Dones, Premi Delta, que convoquen diversos ajuntaments de la comarca, entre ells, Sant Boi de Llobregat. El **Premi Delta** va néixer l'any 2000 amb la voluntat d'encoratjar les dones a desenvolupar els seus potencials creatius a través de l'escriptura i promoure, així, la igualtat d'oportunitats entre homes i dones.

La novel·la guanyadora narra la història de Cynthia, una jove científica casada i embarassada, que el dia que fa 33 anys repassa el que ha estat la seva vida tant personal com professional.

Isabel Prescolí, autora de la novel·la, va néixer a Sant Vicenç dels Horts l'any 1967. Amb la seva primera novel·la curta *32 horas* va guanyar a l'any 2000 el Premio Internacional Marco Fabio Quintiliano. La seva obra literària es compon de les novel·les *Irena*, *El síndrome de Eva* i *La Reina celta (Drumlins)*. És també autora de relats, contes, poemes i l'obra de teatre *Migas con Chocolate*, encara inèdita.

CONCURS LITERARI DELTA 2004

Edita: Ajuntament de Sant Boi. Consell Municipal de la Dona
Redacció i coordinació: Associació de Dones Periodistes de Catalunya
Maquetació i impressió: Eivissa&Associats
Imprès en paper ecològic

Adreceu les vostres idees a la Bústia de la Dona: Torre del Sol. C/ Joan Bardina, 39. Tel. 93 635 12 14, o per correu electrònic: bustiadona@stboi.es

Butlleta de Subscripció. Revista Dones

Si vols rebre aquesta revista a casa teva, emplena aquesta butlleta:

Nom _____

Cognoms _____

Adreça _____

Telèfon _____

Ajuntament de Sant Boi. Programa Dona. Torre del Sol. C/ Joan Bardina, 29. 08830 Sant Boi de Llobregat. Tel 93 635 12 14

La formació, un element necessari per a la incorporació de la dona a la societat en igualtat

El Programa Municipal de la Dona contempla en el seu Pla de formació la realització d'accions formatives al llarg de tot aquest any, adreçades a les dones del nostre municipi.

Aquest mes de maig i fins al juliol s'han iniciat tres cursos de continguts diferents entre ells, destinats a col·lectius de dones també diversos. Són els següents:

- **Seminari sobre les dones** i la seva presència, impartit per DUODA, el Centre de recerca de dones de la Universitat de Barcelona. Va començar el 4 de maig i està format per 7 sessions en les que es tracta sobre el paper de les dones a la història, l'ordre simbòlic de la mare i l'evolució del pensament feminista, tal i com s'explica en l'escrit que segueix titulat *Història, pensament i pràctiques de les dones*.
- Curs sobre violència de gènere, adreçat a professionals de diferents àmbits i vinculats amb el circuit local d'atenció a les dones víctimes de violència familiar. Es tracta d'un curs de 20 hores, que va començar el 30 d'abril, impartit pel professorat del Màster sobre violència de la Universitat Autònoma de Barcelona.
- Curs d'apropament a les TIC'S, des de la vessant de gènere, adreçat a dones, impartit per Teleduca i que ha començat el 17 de maig.
- Per altra banda el **Servei T'escoltem dona** farà el proper 27 de maig la darrera de les xerrades organitzades en el període comprès entre setembre 2003-maig 2004, sota el títol: **Com educar tota la vida sense llibre d'instruccions**, a les 6 de la tarda al Casal de Marianao.

Història, pensament i pràctiques de les dones

És el nom del seminari que l'Ajuntament organitza. Una proposta formativa constituïda pels següents mòduls:

- **Les dones a la història: saber i experiències de llibertat**
Recorregut a través de la història, fent servir, com a fil conductor, el saber, els sabers que les dones han creat en diferents espais i en diverses modalitats. Una creació de saber i la seva transmissió a d'altres, que ha constituït un exercici de llibertat femenina, i al qual, des del present, volem donar autoritat i reconeixement i per això escoltem el que elles mateixes ens han llegat en els seus textos.
- **El sentit de la relació amb la mare: el que aportem les dones al món**
Espai des d'on veure i viure la potència i la importància d'allò que ens ensenya la mare: un ordre simbòlic. És justament a partir d'aquesta relació primera, on cada criatura humana construeix món i el dota de sentit. Anomenar el sentit real i simbòlic del que ens ensenya la mare, la paraula i la seva cultura civilitzadora, ens fa reconèixer la seva autoritat, ens

revela que sempre hi ha una dona que ens precedeix i amb qui podem establir una relació de disparitat.

- **Pensament i pràctica política de les dones**

El sentit d'aquest apartat és participar de l'aportació que la *Pràctica de relació política i el pensament de la diferència sexual* ens proporciona i ens regala.

Dones que han escollit ser dones, ens mostren la gran llibertat que implica *escollir allò que no és elegible*.

A la primera sessió del seminari es parla de les dones medievals i d'entre elles, de Duoda, Comtessa de Barcelona. Aquest nom és el que van triar unes investigadores i alumnes que feien el Màster en estudis de les dones al Centre de recerca de dones de la Universitat de Barcelona per nomenar **Duoda, al Centre de recerca**. Nomenant-lo així, feien un reconeixement a aquest fer femení de creació de llibertat i de sentit. Cercar experiències femenines i teixir vincles mediadors forma part de la tradició històrica femenina. I és a partir de la recerca d'una mediació i del desig de coneixement d'aportacions femenines, que les dones de la regidoria-ponent de Polítiques Transversals de l'Ajuntament de Sant Boi iniciaren una relació amb les dones de Duoda. Un vincle que permet veure com el diàleg entre aquelles dones de la història i les alumnes del seminari (dones d'associacions de dones, joves estudiant universitàries, professionals diplomades i llicenciades de diferents disciplines, tècniques de l'administració municipal i qualsevol altra dona interessada) sorgeixi, s'iniciï, continuï, s'engrandeixi, etc.

Si l'escolta que fem de les dones que ens han precedit és atenta, podem establir amb elles, també, un diàleg, un intercanvi, una relació de disparitat. Tot això ens possibilita no tan sols una forma d'apropament al passat sinó també, i alhora, dotar-nos de sentit en el present: el regal de saber que ens sustenta una *Genealogia femenina* i l'horitzó de llibertat que això possibilita.

Els dies 29, 30 i 31 de juliol, tindrà lloc el Fòrum Mundial de les Dones

“L'acció és la realització de la llibertat: les persones són lliures tant aviat com actuen, ni abans ni després. Ser lliure i actuar és el mateix”. *Hanna Arendt.*

El Fòrum Universal de les Cultures Barcelona 2004, es defineix com un punt de trobada de la ciutadania del món com a espai de diàleg per a la celebració dels debats més urgents del segle XXI.

El Fòrum de les Cultures Barcelona 2004 incorpora com un dels seus diàlegs El Fòrum Mundial de les Dones. Per una nova cultura de viure i convida, un dels diàlegs més transversals en la seva conceptualització. El seu principal objectiu és incorporar al debat general la visió de la diferència, perquè la veu i el sentir de les dones formi part de l'anàlisi global.

Les aportacions de les dones per avançar cap un món cada cop millor i més sostenible humanament, son ara més imprescindibles que mai, sobretot perquè tenim la sensació que el model d'organització col·lectiva, heretat de segles de cultura patriarcal, ens condueix cap un món ple de violències. Per canviar les accions polítiques, cal canviar el pensament. Drets, llibertats i pensament seran els elements d'articulació del debat.

El Fòrum de les Dones s'està dissenyant des de la voluntat de ser un espai de debat que no s'acabi amb la finalització dels diversos actes programats durant els dies 29,30 i 31 de juliol de 2004. Aquesta vocació de futur ens porta a plantejar una proposta de continuïtat que permeti recollir, donar valor i visibilitat a les propostes sorgides dels diferents diàlegs programats dintre del Fòrum Dones que es desenvolupin des de diversos àmbits (Institucionals, Associatius i des de la ciutadania en general)

Les propostes de diàleg que s'estan construint al Fòrum Mundial de les Dones com a debat continuat i de futur ens han de permetre:

Avançar cap a la democràcia:

La tragèdia de les democràcies modernes consisteix en què elles mateixes no han aconseguit encara realitzar la democràcia", va afirmar Jacques Maritain fa més de mig segle.

La població avança cap a formes de democràcia que haurien de permetre iniciar un canvi profund a la societat. Globalitzar la democràcia; l'aspiració de les dones al món és sortir de la marginació social, política i cultural. Sense aquest plantejament no hi haurà democràcia, i només la democràcia ha de permetre l'autèntica Igualtat.

Plantegem aprofundir noves formes de democràcia

- Democràcia representativa, però també participativa
- Els moviments socials un paper clau en la nova democràcia
- La feblesa de la democràcia. La Paritat ha de permetre un augment de la presència de les dones als llocs de responsabilitat, desenvolupar instruments que ho garanteixin.

La Igualtat un compromís polític profund i de prioritat dels governs

- Revisar els sistemes electorals
- Canviar el sistema patriarcal d'organització
- La política, una qüestió de models de patrons de vida
- Les aliances de mínims entre parlamentàries han d'afavorir aquests canvis legals

Per què parlem de democràcia de gènere?

Perquè significa replantejar les estratègies i accions de cara al futur, enfocant l'atenció en la corresponsabilitat.

Perquè l'objectiu és integrar les diferències, i per tant les realitats de dones i homes en la construcció d'una societat igualitària.

Perquè la qüestió no és que les dones ens igualem al patró de referència masculí, sinó que l'enfocament de la diversitat de gènere s'integri com a sistema i mètode de treball continuat.

Cal incorporar a les agendes globals realitats existents però públicament invisibles, que han de permetre que la societat funcioni. En aquesta nova forma de democràcia la Política, entesa com un espai de pactes i de poders s'ha d'ampliar fins incloure a les dones com a subjectes polítics, però per avançar en aquest camí seran necessaris canvis legals que garanteixin els drets de les dones i els drets dels homes a participar en la gestió de l'àmbit privat.

El Fòrum Mundial de les Dones, voldria deixar com a llegat de futur una agenda que marqui, els propers anys, quins són els drets econòmics en igualtat de condicions per a tothom, com s'ha de garantir el dret a la Salut des d'un concepte universal, i el dret a la llibertat de viure en una societat capaç d'eliminar totes les formes de violència.

Esclat, l'associació de dones del barri de Cooperativa

L'Associació de dones Esclat va sorgir fa més de 10 anys de la necessitat d'un grup de dones del barri de Cooperativa i amb molt d'esforç per part de totes, especialment als inicis.

Esclat es va constituir com a associació l'any 1992 i desenvolupen les seves activitats al Casal de Barri de Cooperativa, però la seva història comença una parell d'anys abans. Laura Vidal, una de les fundadores i actual vicepresidenta de la Junta, recorda com fins el 1990 si les dones volien fer qualsevol activitat havien d'anar al centre de Sant Boi perquè "al barri no hi havia res". Davant aquesta situació, un grup de dones va començar a demanar signatures per crear una associació al barri que pogués oferir activitats diverses a prop de casa. La situació es va precipitar quan, segons Vidal, es va incomplir la promesa d'organitzar Gimnàstica al Casal per a un grup de 72 dones que ja estaven matriculades. Aquest grup de dones del barri es va integrar amb l'Associació de joves Arco Iris i van participar de les activitats del Casal durant dos anys, fins que el 1992 van decidir crear l'Associació de dones del barri i reivindicar un espai al Casal per les seves activitats. Laura Vidal recorda que els inicis van ser bastant difícils i van haver de lluitar per aconseguir el seu espai, encara que també van rebre l'ajut de Benestar Social, des d'on les van orientar i assessorar a l'hora de redactar els estatuts; i de l'assistenta social de l'Ajuntament que fins i tot les va portar a l'Institut Català de la Dona. A continuació, l'Ajuntament els va assignar el seu espai propi, aules per fer tallers i cursos i la sala per fer gimnàstica, que comparteixen amb les altres entitats del barri.

L'alcaldesa, Montserrat Gibert, visita l'exposició de pintura, dibuix, tall i confecció... el passat mes de març al Casal de Barri Cooperativa, organitzada per l'Associació de dones Esclat

on relacionar-se amb d'altres dones i on desenvolupar una part de la seva identitat independentment del marit i la família.

El que costa més, i a les dones de la Junta d'Esclat els sap més greu, és aconseguir la participació i la implicació de les sòcies a les xerrades que es proposen periòdicament. Encara que els temes són molt diversos (des de drets dels consumidor i les consumidores a reparacions de la llar o relaxació, que serà la propera) és complicat aconseguir una assistència massiva. Linares comenta que l'excepció es va donar amb la xerrada sobre Risoteràpia.

Esclat proposa

L'activitat amb més èxit de totes les que organitza l'Associació és la Gimnàstica, on les classes sempre estan plenes i per la qual hi ha llista d'espera. A les sòcies d'Esclat també els interessen molt les Manualitats i s'apunten amb gust a Sevillanes. D'altres tallers que es poden seguir gràcies a l'Associació són els de Tall i confecció, Puntes de coixí, Dibuix i, fins i tot, Aeròbic, que atrau a un grup

de noies més joves, entorn els 17 anys.

Les dones de la Junta d'Esclat són les que proposen les activitats i si hi ha un mínim d'interès per part de les sòcies (és a dir, si s'inscriu un nombre mínim de dones) es contracta un professor o professora i es tira endavant.

Apart d'aquests tallers, des de l'Associació també s'organitzen sortides, sopars, berenars... Últimament les dones d'Esclat han visitat la Passió d'Esparreguera, el Museu de Cera de Barcelona i el Teatre del Liceu. De tant en tant també van a veure algun espectacle teatral. Rosa Linares afirma que totes les sortides tenen molt bona acollida i compten amb una gran participació de les sòcies.

Linares i Vidal coincideixen a l'hora de remarcar l'esperit reivindicatiu del seu barri i també de les dones de l'Associació Esclat.

Les dones d'Esclat

Rosa Linares és la presidenta d'Esclat des de fa dos anys i afirma que "a les dones els agrada la marxa", són inquietes i volen participar a les activitats més diverses. Això és el que va moure-les a crear la seva pròpia associació al barri i el que la manté viva.

Esclat compta amb 330 sòcies, de totes les edats a partir dels 30 anys, segons indica la seva presidenta. No obstant, Rosa Linares també observa que les que més participen a les activitats que s'organitzen són les dones més grans. I és que són aquestes dones les que necessiten un espai

28 de maig: Dia Internacional de la Salut de les Dones

La invisibilitat de les dones per la medicina

El 28 de maig se celebra el Dia Internacional d'Acció per la Salut de les Dones. És una diada què es va instituir a l'any 1987 a Costa Rica, amb l'objectiu de promoure que es dediqui un dia, cada any, a fer públic l'estat de salut de les dones, les seves demandes i el compromís de les administracions per afavorir-les. A Catalunya des de l'any 1999 es realitzen diferents actes amb aquest objectiu i a Sant Boi també ens hem sumat a aquestes celebracions, enguany sota el títol "La promoció de la salut des d'una perspectiva de gènere".

La majoria de vegades la salut de les dones s'ha estudiat i valorat només com a salut reproductiva. Com a moltes altres ciències i com a la vida social, política i econòmica, les dones han estat invisibles per a la medicina. Això ha impedit abordar, en molts casos, la seva salut integral. La recerca, la docència i l'assistència sanitària han mirat a les dones com si fossin homes i així, no han estat capaces d'observar els seus problemes ni han entès la seva queixa, els seu malestar o el seu dolor.

Fins fa poc, la majoria d'investigacions que es realitzaven agafaven com objecte d'estudi l'home i extrapolaven els resultats a les dones. D'aquesta manera era impossible veure com la simptomatologia de la mateixa malaltia en homes i en dones poden ser diferents. Això pot comportar un diagnòstic tardà en detriment de la qualitat de vida de les pacients, en els casos menys greus, i fins i tot, la mort, en el pitjor dels casos.

Aquesta exclusió de les dones en la recerca científica - sanitària provoca que les malalties que acostumen a patir més les dones siguin poc conegudes per la població i inclús per la pròpia classe mèdica. A més, encara avui dia s'ha de lluitar contra la cultura del sofriment -que predicava i encara predica la resignació i la submissió- i que pot comportar actituds, tant de malaltes com de professionals poc desitjables com treure importància als malestars que pateixen les dones.

L'ésser humà és una complexa barreja de forces biològiques, fisiològiques, psicològiques, socials i culturals, i totes condicionen la salut i la qualitat de vida de les persones més del que fins ara s'està reconeixent. Per aquest motiu, des de diversos col·lectius professionals de la salut, sindicats i associacions de dones es reclama una assistència sanitària integral de la dona; una assistència de qualitat que tingui en compte la influència que els aspectes psicològics, culturals i socials, poden afectar en la salut física i mental de les dones ja que les exigències socials que reben -treballar fora de casa i a casa, fer-se càrrec dels fills/es, tenir cura dels més grans de la família..., i els recursos de què disposen per cobrir aquestes exigències -discriminació laboral, precarietat del treball, escassa coresponsabilitat dintre de la llar...- estan desequilibrades.

De què patim les dones?

Entre les dones d'edats compreses entre els 14 i 50 anys, les malalties que predominen són les anèmies, les deficiències de ferro i els trastorns de la menstruació, sobretot hemorràgies excessives i regles doloroses. A partir dels 50 anys, les dones poden patir de dolor a les extremitats i musculatura a causa de la disminució de la producció de vitamina D, que es presenta abans en el sexe femení que en el masculí. Aquests dolors a vegades es confonen amb la fibromiàlgia.

Les dones pateixen amb més freqüència que els homes de les malalties autoimmunes com el Lupus, la tiroïditis autoimmuna o l'artritis. En alguns casos, aquestes patologies es presenten amb una proporció de 50 dones per cada home.

Les malalties endocrínològiques com les hipo o hiperfuncions de la glàndula tiroïdes i la diabetis, també són més freqüents en les dones.

La primera causa de mortalitat femenina són les malalties cardiovasculars. Segons les darreres dades publicades per l'Institut de la Mujer corresponents a l'any 2001, prop de 68.000 dones van morir al nostre país per malalties relacionades amb l'aparell circulatori. Això suposa més d'un 54% del total de les defuncions per aquest tipus de malaltia, i gairebé un 40% de totes les dones que van morir l'any 2001.

Dona, salut i treball: la dificultat de la doble jornada

El nombre de dones que treballen fora de casa s'ha duplicat en els darrers 25 anys: l'any 1976 hi havia prop de 3 milions de dones amb feina remunerada, mentre que l'any 2003, són més de 6 milions.

Aquesta incorporació massiva de les dones al món laboral, però, no s'ha acompanyat d'un canvi en els rols que homes i dones desenvolupen dins de la vida domèstica. Això ha comportat una sobrecàrrega en les exigències que ha de complir la dona i que poden provocar quadres d'estrès i angoixes amb manifestacions físiques com mals de caps, d'esquena...

Segons un estudi realitzat per la sociòloga María Ángeles Duran, les dones treballen fora de casa una mitjana de dues hores al dia i els homes unes 5 hores. En canvi, dins de l'àmbit domèstic, els homes dediquen menys de 3 hores diàries mentre que les dones arriben a les 8 hores. Si sumem les hores de feina remunerada i les domèstiques, observem com els homes treballen unes 7'30 hores i les dones més de 10.

A més, altres estudis han evidenciat que l'estat de salut de les dones assalariades empitjora a mesura que augmenta el nombre de persones (nens i nenes, persones grans, persones malaltes...) que requereixen una especial atenció. Per contra, l'estat de salut dels homes no presenta cap canvi a mida que augmenten les càrregues familiars.

Tradicionalment, s'ha entès la salut laboral com sinònim de prevenció d'accidents de treball o de les anomenades malalties professionals -relacionades amb l'exposició dels treballadors/es a riscos físics, químics o biològics. Avui dia, des de les seccions de dones dels sindicats es demana una visió més ampla que contempli tots aquests nous aspectes que han comportat la incorporació de la dona al món laboral. També reclamen una millora dels serveis socials que les ajudin a atendre a les persones que tenen al seu càrrec i una revisió de la normativa existent relacionada amb la conciliació de la vida familiar i laboral.

Sabies que...?

- La salut no és només l'absència de malaltia sinó l'estat de benestar físic, mental i social dels éssers humans.
- En medicina les veritats no són absolutes i hi ha diferents tractaments per a una mateixa malaltia. Per això cal estar informades per poder triar alternatives diferents per a cada situació.
- L'Organització Mundial de la Salut (OMS) va donar un toc d'atenció al nostre Estat ja que és el lloc del món on s'extirpen més úters.
- Abans de fer una histerectomia (extracció de l'úter) es pot intentar un tractament farmacològic de miomes i que tenim el dret d'exigir-ho.

- La mortalitat entre les dones que pateixen infarts és superior a la dels homes. Això es deu principalment al fet que no se les diagnostica degudament, ja que presenten una simptomatologia diferent a la dels homes i està poc estudiada, i també perquè es fan menys proves diagnòstiques.
- La metabolització dels fàrmacs és diferent segons els sexes: per exemple, hi ha determinats fàrmacs que baixen el colesterol, però que poden produir problemes d'augment de dolor en el sexe femení. Aquesta informació ha estat invisible fins fa poc pels sectors mèdics.
- Al llarg de la vida les dones experimenten més malalties no mortals que els homes, però la divisió social dels rols col·loca a les dones en situació de desavantatge, fet que explica que tinguin un pitjor estat de salut, caracteritzat per trastorns que no condueixen a la mort, però que, en canvi, disminueixen la seva qualitat de vida.
- Als Estats Units la xifra de nous casos de càncer de pulmó en dones ha augmentat un 60% entre el 1990 i el 2003. Segons els i les professionals de la salut, aquesta situació està començant a donar-se també en el nostre país.
- L'augment del tabaquisme en les dones i en les joves és una de les principals causes que provocaran que el càncer de pulmó augmenti en les dones mentre que el de l'home tendeixi a estancar-se i/o a disminuir.
- La medicina oficial ha medicalitzat molts processos naturals de les dones o els ha tractat com a malalties, com ara l'embaràs, el part, la menopausa, la regla, etc.
- Existeixen tractaments eficaços per a malalties que no s'apliquen. Això és degut al fet que no es poden patentar i, per tant, no resulten rendibles a les grans multinacionals. Un dels exemples més escandalosos és el de la vacuna de la malària. La patent va ser cedida pel seu descobridor a l'OMS i la seva obtenció és molt barata. Per aquest motiu, pocs laboratoris s'avenen a produir-la.

**Aspectes culturals i socials
incideixen sobre la salut, l'autoestima
els estils de vida de les dones, moltes
vegades sense que puguin decidir
sobre el seu benestar**

Cal millorar la qualitat de l'assistència sanitària de les dones

Els plantejaments mèdics actuals fan poc visibles els problemes de salut de les dones

El programa **Dona, Salut i Qualitat de Vida** del **Centre d'Anàlisi i Programes Sanitaris (CAPS)** pretén analitzar les causes d'emmalaltir, la influència de les condicions de treball en la salut, i promocionar iniciatives que millorin l'assistència integral de les dones.

Les experiències, vivències i investigacions dels i de les integrants d'aquest programa mostren com encara avui, entre les i els professionals de la medicina, es manifesten massa sovint actituds esbiaixades en relació a la salut de les dones. Per això un dels principals objectius del Programa és treballar perquè les noves generacions de metgesses i metges, i d'altres professionals de la salut, abandonin aquestes actituds.

Carne Valls i Llobet, directora d'aquest programa, llicenciada en Medicina i Cirurgia i Diputada al Parlament de Catalunya pel Partit dels Socialistes – Ciutadans pel Canvi, creu que la medicina tendeix a menysvalorar les patologies de les dones i a considerar-les com patologies psicosomàtiques o produïdes "per nervis". Això succeeix, perquè *la ciència mèdica ha nascut als hospitals i a partir de l'estudi dels problemes dels homes. És una ciència androcèntrica i com a tal té dificultats a fer visibles els problemes de salut que són més freqüents en el sexe femení.* Aquesta visió, que se centra en l'home com objecte d'estudi, és la que ha provocat que *es mediatitzin processos naturals i fisiològics de la vida de les dones, com l'embaràs i la menopausa, afegeix.*

Per millorar aquesta situació des del CAPS i des del programa Dona, Salut i Qualitat creuen que és necessari que les dones tinguin accés a la informació i als recursos que els siguin més útils per la seva salut i la seva qualitat de vida. *Cal fer als ciutadans i ciutadanes protagonistes de la seva salut*, explica Valls. Per aquest motiu realitzen cursos de formació per associacions de dones i tasques d'assessorament a aquelles entitats que ho sol·liciten. A més, des de l'any 1998 editen la revista **Mujeres y Salud (MyS)**, de difusió estatal i es pot consultar en la seva versió electrònica a l'adreça: **www.mys.matriz.net**. Amb aquesta revista es pretén facilitar la comunicació interactiva entre les dones i les i els professionals de la salut.

D'altra banda, conscienciar als i les professionals vers les diferències entre homes i dones a l'hora patir unes malalties o unes altres; a l'hora de mostrar els símptomes d'una mateixa malaltia; i la necessitat de tractaments també diferenciats és també un dels principals problemes que s'aborden des del programa de dones del CAPS. Per a la superació d'aquests prejudicis es promouen, es coordinen i s'emprenen recerques científiques i es realitzen cursos de formació, seminaris i simpòsiums destinats a la classe sanitària professional i als estudiants de les universitats.

El programa Dona, Salut i Qualitat de Vida del Centre d'Anàlisi i Programes Sanitaris funciona des de l'any 1990. Està obert a la participació de qualsevol persona encara que no tingui cap vincle professional amb el món de la salut.

Centre d'Anàlisi i Programes Sanitaris (CAPS)

El CAPS és una associació científica sense ànim de lucre que pretén, des d'una perspectiva pluridisciplinària, contribuir a l'intercanvi d'idees, a la reflexió i a la investigació, en torn als problemes relacionats amb la salut.

Els seus principals objectius són potenciar la investigació, el debat entre els i les professionals de Catalunya i de la resta de l'Estat i la divulgació tant de resultats i conclusions de les investigacions com de qüestions més pràctiques que puguin ser útils per a tota la ciutadania.

Està formada per professionals de la medicina, infermeria, psicologia, treball social, economistes de la salut, professionals de la sociologia i periodistes de la salut. I està obert a la participació de qualsevol persona que estigui interessat en la millora del món de la salut.

Es va fundar l'abril de 1983 per tal d'analitzar la situació sociosanitària del nostre país en temes que no s'abordaven des de les universitats i fer propostes per millorar-la. Amb aquest mateix objectiu però en una realitat i amb problemes concrets diferents, continua funcionant avui dia.

La Comissió de Salut del Consell Municipal de la Dona amplia els seus objectius

El Consell Municipal de la Dona de Sant Boi compte amb un conjunt de comissions de treball específiques, formades per dones santboianes expertes en diferents àmbits, que volen col·laborar, aportant els seus coneixements i experiències professionals i personals. Aquest és el cas de la Comissió Dona i Salut. Es tracta d'una comissió que es va crear a l'any 2001 i que inicialment va tenir com a centre d'interès la situació de les dones víctimes del càncer de mama. De la comissió va sorgir el grup d'ajuda mútua de dones mastectomitzades TANIT.

Ara la comissió ha ampliat els seus objectius abordant la salut de les dones des d'una perspectiva més àmplia i integral. El grup de dones que hi participen és molt heterogeni i multidisciplinar (infermeres, metgesses, ginecòloges, etc.) i volen plantejar projectes i actuacions que millorin la vida i la salut de les dones de Sant Boi. La seva primera proposta es centrarà en la commemoració del Dia Internacional de la Salut de les Dones, el 28 de maig, amb l'organització d'una taula rodona **sobre El paper i l'evolució dels serveis de Planificació familiar**, que es farà a l'Olivera a les 18 hores.

Esperem que hi participeu i si alguna de vosaltres està interessada en integrar-se a la comissió de treball Dona i Salut, pot posar-se en contacte amb el Programa Municipal de la Dona. Torre del Sol (Joan Bardina, 29) o bé trucar al 93 635 12 14 (Isabel Cobos).

**Divendres 28 de maig:
Taula rodona sobre El paper i l'evolució dels serveis de
Planificació familiar,
a les 6 de la tarda a l'Olivera.**

El Centre Municipal d'Orientació i Planificació Familiar de Sant Boi. La seva història

El Centre Municipal d'Orientació i Planificació Familiar de Sant Boi es va crear el gener de 1981. L'Ajuntament, conscient de la necessitat d'oferir als ciutadans i ciutadanes els serveis d'orientació i planificació familiar i en sintonia amb els seus principis ideològics progressistes, tot i no tenir competència en la gestió d'aquests tipus de serveis, el va creà.

El servei es va dotar dels recursos humans i materials necessaris per tal de garantir una correcta atenció sanitària a les dones en matèria d'anticoncepció, diagnòstic precoç del càncer genital i de mama, prevenció i tractament de les malalties de transmissió sexual i d'altres qüestions vinculades amb la salut sexual i reproductiva.

Des de la seva creació aquest centre es va distingir per tenir un equip de professionals especialment ampli i qualificat. Sempre ha disposat d'especialista en ginecologia, infermeres titulades i psicosexòloga.

L'equip del centre de Planing en la presentació del Manual d'educació sexual a Xile, el passat mes d'octubre

Els objectius inicials eren:

- Entendre la planificació familiar com un conjunt d'accions encaminades a separar sexualitat de reproducció
- Promoure la salut física i mental de la dona:
 - Oferint la possibilitat de tenir els fills quan ho desitgi
 - Prevenció de la patologia mamària i ginecològica.
 - Prevenint les malalties de transmissió sexual.
 - Ensenyant l'autoexploració mamària.
- Foment de la millora de les relacions dins la família, a través d'una bona convivència. Un fill d'un embaràs desitjat té millors condicions que un no desitjat.
- Promoció d'un canvi a la societat:
 - Promoció de la salut de la població, disminuint les malalties derivades d'un embaràs o una sexualitat no satisfactòria.

Tots aquests objectius avui en dia continuen vigents si bé hi hem incorporat programes nous, adreçats a sectors concrets de població.

Així, la **Tarda Jove** es va iniciar l'any 1991, dirigit a persones menors de 25 anys, que funcionava específicament els dimecres a la tarda, tot i que el col·lectiu d'usuaris i usuàries d'aquesta franja d'edat també podien demanar assistència en altres horaris.

Des d'aquest programa específic s'ofereix als joves d'ambdós sexes informació i assistència, confidencial i gratuïta, sobre mètodes anticonceptius, malalties de transmissió sexual, SIDA, embarassos no desitjats i d'altres matèries vinculades amb la sexualitat.

De la bona acollida del programa i de la necessitat que la joventut té de rebre atenció en aquest camp són bona prova les xifres d'usuaris/àries que en 10 anys s'han triplicat, arribant l'any 2001 a un total de 750 persones.

Un altre projecte que també vam iniciar el 1991 va ser el programa de **menopausa**. Preteníem millorar la qualitat de vida oferint més assistència mèdica, altres recursos educatius i preventius d'aquesta etapa de la vida, en la qual les dones han d'aprendre a viure de forma natural i positiva els canvis que es produeixen en el seu cos, disfrutant plenament de la sexualitat i envellint serenament.

Va ser a partir dels anys 90 que el centre a més de la vessant assistencial va potenciar també l'**educativa i formativa**.

En aquest sentit, podríem mencionar les xerrades informatives sobre mètodes anticonceptius, sexualitat,

etc, que es feien al centre abans de la visita i les que s'oferien als IES, Casals de barri, associacions... sobre prevenció del càncer genital i mamari, menopausa, mètodes anticonceptius, malalties de transmissió sexual, SIDA, etc.

A l'any 1998 vam elaborar un **programa d'educació sexual** per a persones amb **discapacitat** a partir d'unes xerrades que ens van sol·licitar l'associació *Tots som Santboians* i que va culminar amb l'edició d'un Manual d'educació sexual per a persones amb discapacitat que vam presentar el gener de 2003 a Can Massallera, amb un èxit espectacular. També hem presentat diferents treballs sobre tractament hormonal de la menopausa, anticoncepció d'emergència, etc, a diversos congressos de Catalunya i de l'Estat, i hem participat a diferents taules rodones. L'octubre passat el govern Xilè ens va convidar al Congrés internacional de discapacitat per presentar el Manual d'educació sexual.

El dia 1 d'octubre de 2003 el centre de planificació familiar es va integrar a l'ICS. Això va fer que canviéssim d'ubicació i actualment treballem al CAP Montclar i a l'ABS Vinyets.

Dia rere dia, però, continuem treballant amb la mateixa il·lusió i força que quan vam començar.

Les dones llatinoamericanes de Sant Boi

Les llatinoamericanes formen la segona majoria de dones immigrants a la ciutat, després de les magribines. Fins el gener 2004 s'han empadronat a Sant Boi 901 dones llatinoamericanes. Les equatorianes, amb el 32%, són el col·lectiu més nombrós, seguides de les colombianes, que són el 18%

Quan arriben a Sant Boi, aquestes dones tenen la sort de poder adreçar-se a la *ONG Fòrum per la Solidaritat*,

fundada per iniciativa de Montse Arévalo fa cinc anys. Solen ser joves, a vegades amb carreres universitàries i en la majoria dels casos venen soles. Encara que hi hagi més equatorianes, les que més s'apropen a *Fòrum per la Solidaritat* són les colombianes perquè, de fet, al principi aquest va ser el Fòrum per Colòmbia. Però, els llocs de procedència van canviant, segons la situació de cada país: "quan hi van haver els conflictes a Veneçuela van arribar moltes dones d'allà; quan va passar a Argentina, venien argentines...".

Molt poques retornen als seus països. Al contrari, quan han aconseguit situar-se intenten reagrupar la família aquí.

Les energies del *Fòrum per la Solidaritat* es divideixen entre la cooperació amb Llatinoamèrica i l'atenció a la immigració local. A Bolívia, Nicaragua i Colòmbia, col·laboren, sobretot, muntant microempreses.

En el seu dia a dia local, el primer que fan és ubicar les persones novingudes que s'adrecen al *Fòrum*, explicar-los on estan i com és la cultura d'aquí. Compten amb la col·laboració d'una treballadora social, un advocat i una psicòloga. Arévalo afirma que les llatinoamericanes s'apropen al Fòrum recomanades per altres dones i, en molts casos, a partir de les classes de català que segueixen al Casal de l'Olivera, on no només se'ls ensenya la llengua, sinó que són també un espai de socialització.

El *Fòrum per la Solidaritat* és l'organisme dinamitzador del Centre Municipal de Recursos i Documentació per a la Solidaritat l'Olivera, i ara organitza la secció *dona*, que començarà a funcionar el proper mes de setembre, en col·laboració amb les associacions de dones de Sant Boi.

Tatiana i Adriana, de Veneçuela i Argentina, preparen aquest projecte que pretén la integració de les dones llatinoamericanes a partir de l'intercanvi amb les de Sant Boi. Estan convençudes que la integració és possible a

través de les relacions interpersonals, amb intercanvi d'opinions i diàleg. Volen organitzar tallers de cuina, de manualitats, un grup de teatre, xerrades...

De Llatinoamèrica a Sant Boi

Tatiana va arribar a Sant Boi el 2002. Es va casar a Veneçuela amb un santboià i, després de tres anys allà, l'empresa del seu marit els ha portat aquí.

Té 38 anys, és llicenciada en Ciències Polítiques i a Veneçuela treballava al Ministeri de Producció i Comerç. Diu que "aquí ha treballat a restaurants i a una botiga de reformes de cuines i banys, però ara és a l'atur. Trobar feina en una oficina és difícil perquè s'ha de parlar català i es necessita temps per assolir un bon nivell. Tenir el castellà com a llengua comuna ajuda, però creu que la cultura és molt diferent i que les llatinoamericanes tenen dificultats per integrar-se: pateixen situacions d'intolerància i xenofòbia.

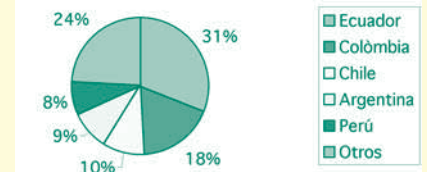
Va decidir col·laborar amb el *Fòrum* després de passar un any a casa, només parlant amb el seu marit, perquè la gent era "molt tancada... molts no et responen, d'altres et parlen en català i es neguen a parlar-te en castellà, tot i saber que no saps parlar l'idioma". Després d'estar molt de temps sense relacionar-se amb ningú, va decidir anar a classes de català, va conèixer el *Fòrum* i s'hi va integrar.

Malgrat tot, es pot considerar privilegiada respecte la majoria de llatinoamericanes que arriben aquí. La situació de Maria Hernández, per exemple, és més complicada. Té 50 anys i en fa dos que va venir de Colòmbia, però encara no ha aconseguit establir-se perquè li costa molt trobar feina. Les joves solen aconseguir treball a la restauració, la neteja, cuidant de gent gran, però ella ho té més difícil per l'edat, no obstant, ara acaba de trobar una feina de cuidar una nena i, encara que sigui només per un mes i mig, està esperançada.

Llatinoamericanes empadronades a Sant Boi, Gener 2004

Ecuador	31
Colòmbia	18
Chile	10
Argentina	9
Perú	8
Otros	24

Recull gràfic activitats 8 de març

Sant Boi va celebrar, un any més, la Diada del 8 de març amb multitud d'activitats lúdiques i culturals, d'entre les que cal assenyalar l'ofrena floral al monument a la dona treballadora, el reconeixement a diversos oficis... el sopar que organitzen les associacions de dones, etc.

Un dels actes més significatius va ser la jornada commemorativa dels 25 anys de democràcia local i les polítiques d'igualtat que es va fer el 4 de març a Can Massallera.

Recordar que fins el 29 de juny podeu visitar al Museu de Sant Boi. Can Torrents l'exposició Experiències viscudes. Visions del cos femení. Santboianes del segle XX que es va inaugurar el passat 7 de març.

